

MEDIATAIDOT OVAT KAIKKIEN TAITOJA

Mediakasvatus Oulun kaupunginkirjastossa
2025

Sisällys

1	Mediataidot ovat kaikkien taitoja	3
2	Mediataitojen polku kirjastossa	4
3	Kirjaston mediataitoja edistävä toiminta.....	5
4	Inspiraatiota ja tukea toimintaan	11
5	Jatkossa	14
	Lue lisää	15

//

Mediataidot ovat nyky-yhteiskunnan kansalaistaitoja. Mediataitoja ovat esimerkiksi mediatuottaminen, mediasisältöjen tulkinta, medialaitteiden käyttötaidot, tiedonhaun taidot, kriittisyys mediavälitteistä informaatiota kohtaan, mediavälitteiset viestintä- ja vuorovaikutustaidot, sosiaalinen ja poliittinen osallisuus ja vaikuttaminen median kautta sekä median käyttö elämänhallinnan ja hyvinvoinnin tukena.

Vahvat mediataidot tukevat yksilön autonomiaa: kriittistä ja luovaa ajattelua, esteettistä makua ja osallisuutta. Mediataidot eivät ole yksinomaan yksilön taitoja, vaan niillä on myös sosiaalinen ja laajempi yhteiskunnallinen ulottuvuus: yhteiskunnan jäsenten vahvat mediataidot voidaan nähdä myös demokratiaa vahvistavana tekijänä.

//

– Mediakasvatusseura

1 MEDIATAIDOT OVAT KAIKKIEN TAITOJA

Kun puhumme media- ja digitaidoista, tarkoitamme oikeastaan monilukutaitoa. Media on niin monimuotoinen, että sen käsittely vaatii monilukutaidon koko kirjoa alkaen peruslukutaidosta ja jatkuen aina esimerkiksi kuvanlukutaitoon ja kriittiseen lukutaitoon. Kirjastopalveluiden ytimessä onkin monilukutaito, ja media- ja digitaidot ovat erottamaton osa tätä kokonaisuutta. Media- ja digitaidot ovat laaja kattaus erilaisia taitoja, joilla käytetään, tuotetaan ja tulkitaan mediasisältöjä. Kun avaat puhelimesi, navigoit uutissovellukseen ja luet sieltä päivän tuoreimmat uutiset, käytät jo laajan kirjon media- ja digitaitoja. Tekstit, kuvat, äänet, videot ja niiden moninaiset yhdistelmät sekä kaikki laitteet, joilla niihin päästään käsiksi, kuuluvat media- ja digitaitojen maailmaan. Vaikka et omistaisi puhelinta tai tietokonetta, et voi välttyä mediataidoilta tai digiosaamiselta.

Tämä teos kuvailee ja selittää kirjastossa tehtävää digi- ja mediataitojen edistämistä. Se tarjoaa myös inspiraatiota tulevaisuuden toimintaan ja kannustaa osaamisen kehittämiseen. Teoksessa media- ja digitaidot käsitellään laajasti kattamaan mediasisältöjen kuluttaminen ja digilaitteiden käyttäminen ihmisen arjessa.

Teos on tuotettu osana **Jäljillä – vuorovai-
kutteista mediasivistystä** -hanketta, jota on tukenut Pohjois-Suomen aluehallintovirasto.

TAUSTALLA

Kirjasto toimii itsenäisenä toimijana, osana kunnan palveluja ja kulttuuria ja laajemmassa kehitysverkostossa kansalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden ja arjen edistämiseksi. Taustalla kirjaston toimintaan vaikuttavat erilaiset lait, strategiat ja suunnitelmat, joissa määritellään tavoitteita ja hyviä käytänteitä kansalaisia tukevan toiminnan suunnitteluun. Kirjasto vastaa suunnitelmiin ja strategioihin kehittämällä käytännön toimintaa. On siis tärkeää muistaa, että kirjasto on osa laajempaa kehystä kansalaisen elämässä, ja meillä on paikka yhteiskunnallisen keskustelun pöydässä.

[Kansallinen lukutaitostrategia 2030](#)
[Laki yleisistä kirjastoista 1492/2016](#)
[Kansalliset mediakasvatuslinjaukset](#)

[Oulun kaupunkistrategia 2030](#)
[Oulun kulttuuristrategia 2030](#)
[Oulu oivaltaa! – sivistysohjelma 2024–2027](#)
[Kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2021–2026](#)
[Hyvinvointisuunnitelma 2023–2025](#)
[Osallisena Oulussa – Oulun kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutussuunnitelma 2023–2030](#)

[Oulun digipolut](#)
[STEAM in Oulu](#)
[Lukevin kaupunki](#) -kampanja

Oulun kaupunginkirjaston lukutaitotyön visio
DigiKirjasto – Oulun kaupunginkirjaston digitalisaatiosuunnitelma 2024–2028
Oulun kaupunginkirjaston demokratiatyön tiekartta

2 MEDIATAITOJEN POLKU KIRJASTOSSA

Vauva

- Lukutaidon ensiaskeleet
- Tavataan vanhemmat
- Satutuokiot
- Lukumetka ja neuvolayhteistyö

Lapsi

- Lukutaidon oppiminen ja mediataitojen perusteet
- Lukumetkan ja Kirjastoreitin toteutus:
 - Kirjaston käytön oppiminen
 - Vinkkaukset ja tiedonhaun ensiaskeleet
 - Verkkopalveluihin tutustuminen

Nuori

- Lukutaidon monipuolistaminen ja mediataitojen laajentaminen
- Kirjastoreitin toteutus
 - Vinkkaukset ja lukemaan innostaminen
 - Tiedonhaun oppiminen ja mediatyöpajat
 - Verkkopalveluiden käyttö

Nuori aikuinen

- Mediataitojen syventäminen arjessa ja työelämässä/opinnoissa
 - Itsenäinen asiointi
 - Kirjaston tilojen, laitteiden ja kokoelmien käyttö
- Oppimisen olohuone ja lukemisen tuki
- Tapahtumat

Aikuinen

- Mediataitojen ylläpito
- Lukupiirit ja tapahtumat
- Laitteiden ja kokoelmien käyttö
- Opastus asiakaspalvelussa
- Lukemisen tuki

Ikäihminen

- Mediataitojen ylläpito ja tukeminen
- Luku- ja keskustelupiirit
- Tapahtumat
- Aineiston suosittelu
- Kohtaaminen ja opastaminen asiakaspalvelussa

3 KIRJASTON MEDIATAITOJA EDISTÄVÄ TOIMINTA

ARKI ASIAKASPALVELUSSA

Kirjasto on mieluisa paikka, jossa jokainen voi kokea tulevansa kohdatuksi sellaisena kuin on. Olet avainasemassa kohtaamisissa ja siksi kirjaston media-
taitojen edistämisen salainen ase olet juuri sinä! Olet asiakkaiden arjessa läsnä. Kuuntelet ja autat parhaasi mukaan. Arjen media-
taitoja edistävä työ tuntuu pieneltä mutta on sitäkin merkittävämpää kohtaamistyötä. Asiakaspalvelussa kohtaamme kaikenikäisiä ja eri taustaisia kirjaston käyttäjiä ja jokainen heistä luottaa meihin kysymyksillään.

Opastamme kirjaston laitteiden ja automaattien käytössä.

Neuvomme E-kirjaston käyttöä.

Ohjeistamme omien tietojen hallintaa verkkokirjastossa.

Ohjaamme tiedonhakua verkkokirjastosta ja muista lähteistä.

Opastamme sekä kirjaston palveluiden käyttöä että muiden palvelujen äärelle.

Tunnetta kirjaston verkkopalvelut ja opastamme niiden pariin.

KOKOELMAT

Kirjasto tarjoaa pääsyn monenlaiseen aineistoon, mikä on kulmakivi monipuolisen lukutaidon ylläpitämisessä. Sen lisäksi kokoelmien esillepano viestii kirjastosta paljon. Kirjaston kävijä kiinnostuu esillä olevasta aineistosta. Käytetään tätä etua hyväksi!

Mediataitoihin kuuluu kriittinen lukutaito. Monipuolisilla teemallisilla näyttelyillä ja lukuhaasteilla kirjasto voi innostaa asiakkaitaan tarttumaan erilaisiin teoksiin, jotka haastavat lukutaitoa ja nostavat esille lukutaidon monenlaisia hyötyjä. Voisiko esimerkiksi kokoelmasta poimia propagandaa hyödyntävää kaunokirjallisuutta näyttille? Tai voisiko epäluotettavien kertojien kirjanäyttely saada kävijän tarttumaan kirjaan?

Muista myös, että E-kirjaston opastaminen on kirjastojen opastamista mediataidoista eräs keskeisimmistä. E-kirjasto on turvallinen matalan kynnyksen media ottaa haltuun.

Suosittamme aineistoa sekä tavanomaisin että uusin keinoin.

Luomme monipuolisia suosituslistoja.

Koostamme monipuolisia aineistonäyttelyitä.

Hyödynnämme omaa kiinnostustamme ja osaamistamme.

Uskallamme uudistaa sisältöjä.

Suosittellemme E-kirjaston kokoelmia ja saavutettavuuskirjasto Celiaa.

OPASTUKSET

Kirjastonkäytön- ja tiedonhaunopastus on myös media- ja digiopastusta, sillä asiakkaat käyttävät automaatteja ja verkkokirjastoa. Lasten ja nuorten kanssa opastusta tehdään erityisesti Kirjastoreitin kautta. Sitä vanhempien opastus tapahtuu useimmiten asiakaspalvelussa ja paikoittain ohjatussa ryhmätoiminnassa tai kirjastokierroksen aikana. Sen lisäksi Oppimisen olohuoneessa asiakkaita voidaan ohjata henkilökohtaisesti.

Kirjaston mediakasvatus on kirjastolaisten näköistä. Meillä kaikilla on omat vahvuutemme, joiden avulla tuemme ja opastamme asiakkaitamme. Meidän ei tarvitse olla mestareita kaikessa. Teemme parhaamme ja ohjaamme asiakasta eteenpäin, jos kirjasto ei voi tarjota vastausta. Tukeudumme myös työyhteisöömme! Meillä kaikilla on erilaisia taitoja, joten kysy muilta ja jaa omaa osaamistasi.

Kirjastoa pidetään luotettavana paikkana, johon kehtaa ohjata läheisensä opastukseen. Kohdatesamme ennakkoluulottomasti ja avoimin mielin opastusta tarvitsevan asiakkaan takaamme, että kirjastoa suositellaan jatkossakin.

Opastamme kirjaston palveluiden ja laitteiden käytössä.

Tarjoamme digi- ja mediaopastusta osaamisemme mukaan.

Kannustamme käyttämään Digiverstasta, kirjaston laitteita ja studiotiloja.

Olemme läsnä ja osaava henkilökunta.

Järjestämme digi- ja mediataitoja tukevia tapahtumia.

Otamme haltuun uusia työkaluja opastaa media- ja digitaitoja.

ELÄMYKSET

Kirjasto tunnetaan monipuolisista tapahtumistaan. Erilaiset kirjailijavieraat, työpajat, satuhetket ja muut tapahtumat ovat oivallinen keino aktivoida osallistujien monilukutaitoa ja mediaosaamista. Elämykset ovat kirjastojensa näköisiä – juuri niin näyttäviä tai maltillisia kuin tekijänsä. Voisiko osana tapahtumaa olla jokin mediataidollinen näkökulma? Kenties suosittelusta E-kirjastosta? Voisiko lukupiirissä edistää jotain mediataidollista näkökulmaa? Entäpä elokuvahetki kirjastossa? Voisiko media-taitojen opettelua sisällyttää kirjailijavierailija-tapahtumaan? Luovuus on avain! Kokeile myös rohkeasti esimerkiksi ilmiöklubia. Keskustelu vertaisten kanssa on saanut kokemuksena asiakkailta suurta kiitosta.

YHTEISTYÖ

Kirjaston yhteistyö eri toimijoiden kanssa on merkittävää demokratiatyötä, sillä tarjoamme yhteisiä tiloja, kokoelmia, kokemuksia ja jaamme ammattiosaamistamme laajempaan käyttöön. Erilaiset yhteistyötilaisuudet ovat tehokas väylä edistää sidosryhmien media- ja digitaitoja ja korostaa kirjaston tärkeintä viestiä – monilukutaitoa.

Erityisen toimivaa mediakasvatustoimintaa on kirjastojen ja koulujen yhteistyö. Erilaiset työpajat, tiedonhaunopastukset ja vinkkaukset ovat vaikuttavaa monilukutaidon edistämistä. Kirjasto saavuttaa tuoreen lukijan jo Lukumetkasta alkaen Kirjastoreittiä pitkin kohti aktiivista lukijuutta läpi elämän. Kirjaston osallistuminen STEAM in Oulu -yhteisön toimintaan on merkittävää kirjaston roolin monipuolistamista oppijan elämässä. Jokaisen kirjaston tavoite on saavuttaa alueensa asukkaat lapsuudesta lähtien. Yhteistyötä ja sidosryhmätyötä on tärkeää luoda Kirjastoreitin lisäksi aikuisväestön kanssa. Tarjoa esimerkiksi ilmiöklubia sidosryhmällesi tai osallistu jalkautuvaan toimintaan ja esittele kirjaston digi- ja mediapalveluita kuulijoille.

Suunnittelemme kokemuksia – pieniä ja suuria.

Tuotamme kirjastoissa mielenkiintolähtöisiä elämyksiä.

Järjestämme monipuolisia lukupiirejä.

Tarjoamme uudenlaisia työpajoja ja keskustelupiirejä.

Sovimme erilaisia kirjailija- ja asiantuntijavierailuja.

Toteutamme Lukumetkan ja Kirjastoreitin sisältöjä suunnitelman mukaisesti.

Teemme yhteistyötä ja kehitystä eri tahojen kanssa jatkuvan oppimisen eteen.

Tarjoamme

- Lorutteluja
- Satutuokiota
- Mediasatuhetkiä eskareille
- Kirjastonkäytön opetuksia
- Verkkomateriaaleja ja oppimiskokonaisuuksia
- Mediakasvatuksen työpajoja
- Vinkkauksia
- Kirjapaketteja
- Luku- ja musaopastusta
- Tiedonhaunopetuksia
- Ryhmäkäyntejä
- Kirjastokierroksia
- Lukupiirejä ja ilmiöklubeja

VIESTINTÄ

Kirjaston asiakkaita ovat kaikenikäiset ja -taustaiset kuntalaiset. Siksi kirjaston viestinnän ja materiaalin tulee olla kohderyhmilleen sopivaa. Tavoitamme asiakkaat heille luontaisia väyliä pitkin. Kirjasto toimii koko ajan aktiivisemmin verkossa. Moni tukeutuu kirjaston asiakaspalveluun vain verkkosivujemme turvin. Siispä meidän on tunnettava omat verkkosisältömme hyvin ja niitä tulee kehittää ja päivittää säännöllisesti. Verkkoviestintä on myös osa media- ja digitaitojen aktivointia sekä asiakkaiden että henkilöstön osalta.

Huomioimme monipuoliset kohderyhmät.

Käytämme selkeää ja syrjimätöntä kieltä.

Teemme saavutettavia sisältöjä.

Panostamme laadukkaisiin verkkosisältöihin.

Kiinnostumme uusista viestinnän tavoista.

HENKILÖSTÖ

Muista, että sinulla on aina mahdollisuus kehittää omia taitojasi! Digi- ja media-maailma kehittyy hurjaa vauhtia ja on miltei mahdotonta kiinnostua kaikesta, saati osata kaikkea. Onneksi meidän ei tarvitsekaan! Sen sijaan olemme kiinnostuneita kehityksestä ja pidämme samalla huolta perustaitojemme ylläpidosta. Osallistu siis monenlaisiin koulutuksiin. Voit aloittaa esimerkiksi syksyisin järjestettävästä Luovasta luokasta. Tutki myös omia mielenkiinnon kohteitasi. Löytyykö niistä jotain, mikä tukee omia mediataitojasi?

Muista, että kirjasto on yhä enenevässä määrin myös verkossa! Kirjastossa olemme koonneet kaikenlaista sisältöä, ohjeita, opastusta ja tietoa eri verkkosivuillemme. Asiakkaan tukemisen lisäksi nämä tietopankit tukevat myös meitä arkipöydässä.

KEHITÄ TAITOJASI

[Ake Oulun Kirjastossa Tavataan -sivut](#)

[Eduhouse](#)

[eOppiva](#)

[Digitukikonttorit](#)

[Digi- ja väestötietoviraston digituen](#)

[osaamismerkkit](#)

[Eväitä opiskeluun -sivusto](#)

[Kirjastoreitti & Lukumetka -sivusto](#)

[Kirjastot.fi](#)

[Liboppi-kurssit](#) (erityisesti Arjen digitaidot)

[Mediakasvatusseura](#)

[Mediataitokoulu](#)

[Ylen Digtreenit](#)

Tunnetta kirjastomme tarjoamat palvelut – myös verkkopalvelut.

Kohtaamme asiakkaat ennakkoluulottomasti.

Tiedämme digiopastuksen eettiset ohjeet ja digiopastajan toimintaohjeet.

Osaamme hakea tietoa monipuolisesti.

Osaamme perusdigitaidot ja ylläpidämme niitä.

Tunnetta kirjastomme ajankohtaiset viestinnän kanavat.

Kehitämme omaa osaamistamme.

4 INSPIRAATIOTA JA TUKEA TOIMINTAAN

AIHEET

Ajankohtaisuus on valttia mediasisältöjen ja monilukutaidon yhteispeleissä. Aikuväestön osallistamiseen ja innostamiseen tarvittavat keinot löytyvät juuri arkea koskettavista asioista. Aikuisasiakkaille viihteellisyydellä, mielenkiintolähtöisyydellä ja autonomisuuden kokemuksella on suuri merkitys, joten hyödynnä kyseisiä näkökulmia sisältöjen tuottamisessa. Aiheet, jotka mietityttävät sinua esimerkiksi uutisissa tai somessa, todennäköisesti mietityttävät myös muita.

Esimerkkinä Sitran arvioimat megatrendit vuosina 2023–2026:

1. Luonnon kantokyky murenee
2. Hyvinvoinnin haasteet kasvavat
3. Demokratian kamppailu kovenee
4. Kilpailu digivallasta kiihtyy
5. Talouden perusta rakoilee

Jo näissä viidessä aiheessa riittää keskusteltavaa erilaisiin tapahtumiin, lukupiireihin, ilmiöklubeihin myös mediataitojen kannalta, sillä aiheita puetaan mediassa päivittäin ja niiden käsittely vaatii media- ja digitaitoja. Kyseiset aiheet eivät ihan heti vanhenekaan.

Ajankohtaisuuden lisäksi perustaitojen jatkuva kehittäminen on avain mediamailman kyydissä pysymiseen. Kukaan ei siis koskaan ole ”valmis” mediataitojen opettelussa. Perusmediataidot muuttuvat koko ajan kehityksen mukana. Ne ovat ylläpidettäviä kansalaistaitoja, joilla turvataan osallistumista yhteiskunnalliseen keskusteluun ja demokratiaan. Joskus on siis hyvä palata myös perusasioihin asiakkaiden kanssa.

TYÖKALUT

Mediaetsivä jäljillä -peli (Thinglink)

Pelien pelaaminen on opettavaista! Ota haltuun Mediaetsivä jäljillä -peli, jonka avulla pelaaja oppii perustietoja digitaalisesta jalanjäljestä ja data-verkostosta. Pelin voi pelata itsenäisesti läpi. Peli

on tarkoitettu nuorille ja sitä vanhemmille. Voit suositella ja markkinoida peliä esimerkiksi osana ryhmäkäyntiä ja tapahtumaa.

Virtuaalinen kirjastokierros (Thinglink)

Joskus kirjastoon tuleminen jännittää, kirjasto saattaa olla täysin uusi palvelu tai henkilö voi muuten tarvita kirjaston hahmottamiseen apua. Tarjoa silloin virtuaalista kirjastokierrosta avuksi! Virtuaalisen kierroksen avulla oppii kirjaston sanastoa, tapojen ja toiminnan hahmottamista ja tiedonhaun vinkkejä selkeällä kielellä. Se on apuna myös silloin, kun suomen kielen oppiminen on vasta alussa. Voit siis tarjota kirjastokierrosta esimerkiksi maahanmuuttaja-asiakkaille kirjastoon tutustumisen lisäksi, tai voit käyttää kierrosta hyväksi koululais- tai opiskelijaryhmän kanssa.

Kierroksen tukena ovat Tervetuloa kirjastoon! -tukiesite ja kuvallinen kirjastosanasto, jotka löytyvät Oulun kaupunginkirjaston verkkosivuilta.

Digiopastuksen esite

Kun viestit media- ja digipalveluistamme, tarjoa asiakkaille digiopastuksen esitettä. Tiivis esite on helppo antaa mukaan esimerkiksi kirjastokorttia tehtäessä. Vie esitteitä myös mukana tapahtumiin ja messuihin. Esite päivitetään aina tulevalle kaudelle (syksy/kevät). Lataa esite Oulun kaupunginkirjaston verkkosivuilta tai henkilökunnan sisäisistä tiedostoista.

Media-asiantuntija vieraana

Kirjasto on tunnettu kirjailijavieraistaan, mutta vierailijaksi voi pyytää monenlaisia toimijoita eri yhteiskunnallisilta alueilta. Demokratian ja sananvapauden edistäjänä kirjastolla on mahdollisuus tarjota lava monelle eri näkökulmalle. Podcast-juontajat, tutkijat, tietokirjailijat ja journalistit toimivat medialukutaitoa vaativalla kentällä. Haastattelu- tai paneelimuoto luo ympäristön, joka rohkaisee kysymään. Panosta laadukkaisiin vieraisiin. Ota ehdotuksia rohkeasti vastaan. Tehkää alueellanne yhteistyötä tapahtuman osalta. Muista noudattaa tapahtumantilausohjeita!

Ilmiöklubi

Media-asiat aiheuttavat päänsäryn ja puhututtavat. Kirjasto voi tarjota tilaisuuden pohtia ja selvittää median eri ilmiöitä turvallisessa ympäristössä. Siispä järjestä ilmiöklubi! Ilmiöklubi on keskustelupiiri, jossa osallistujat pääsevät jakamaan omia kokemuksiaan eri media-aiheista ja -ilmiöistä. Ilmiöklubin muodon voi päättää itse, ja lopullinen klubi näyttää osallistujiltaan. Valmiita malleja on myös tarjolla, ja voit toteuttaa niitä tai ottaa niistä inspiraatiota. Yksi tapa järjestää ilmiöklubi on koostaa noin 10 väitettä jonkin aiheen ympäriltä, ja osallistujat pääsevät klubin aikana äänestämään ovatko samaa vai eri mieltä väitteen kanssa. Tapa houkuttelee keskustelemaan ja antaa tilaa osaamisen jakamiselle. Ilmiöklubin käytäntöjä voi myös yhdistää tavanomaiseen lukupiiriin. Löydät valmiit mallit henkilökunnan sisäisistä tiedostoista.

Tietovisa

Tietovisa on hauska tapa osallistaa kirjaston kävijöitä eri aiheiden pohtimiseen. Leikkimielisen visan voi toteuttaa digitaalisesti verkkoalustalla tai perinteisesti paperin ja kynän avulla. Visan aiheiden laajuudenkin voi päättää itse. Media-aiheisen tietovisan voi pitää esimerkiksi osana mediataitoviikon ohjelmaa tai osana ilmiöklubia tai vaikka lukupiiriä. Tietovisan voi myös räätälöidä kohderyhmälleen sopivaksi. Voittajalle kannattaa ehdottomasti tarjota palkinto. Kenties kirjaston kettukassi? Valmiin pohjan tietovisalle löydät henkilökunnan sisäisistä tiedostoista. Lisää vain kysymykset ja vastausvaihtoehdot. Digitaalisen tietovisan voi luoda Kahoot- tai Mentimeter-verkosisivulla tai hyödyntämällä Microsoft Formsia.

Oppimisen olohuone

Oppimisen olohuone on oppimisympäristö, joka korostaa yhteisöllistä, rentoa ja matalan kynnyksen lähestymistapaa oppimiseen. Sen toiminta perustuu käytännön tekemiseen ja harjoitteluun, joiden kautta pyritään saavuttamaan onnistuneita oppimiskokemuksia ja vahvistamaan luottamusta omaan osaamiseen. Palvelu sopii erityisesti työnhakijoille, aikuisopiskelijoille ja opintoja suunnitteleville.

Olohuoneessa voi harjoitella esimerkiksi laskeamista, lukemista, keskittymisen ja oppimisen menetelmiä sekä työelämässä vaadittavien tekstien kirjoittamista. Ohjaaminen on henkilökohtaista ja perustuu vertaisuudelle, eli ei opettaja-oppi-asetelmaan. Kirjastolaisen työparina voi olla työkykykoordinaattori tai sosiaalialan ammattilainen. Olohuone kokoontuu kirjastossa. Tarkista aikataulu kirjaston verkkosivuilta.

NOPEAT VINKIT

Hyödynnä pelillistämisen keinoja toiminnassasi: tavoitteet, pisteet ja muut motivoivat keinot käyttöön.

Toteuta ekaluokkalaisten kirjastokäynti Bee-Boteilla.

ThingLinkiin voi rakentaa kirjavinkkikartan.

Vie mukanasasi SeniorSurfin tekemiä digiaiheisia ristikoita palvelutalokäynnille.

Hyödynnä virtuaalista kirjastokierrosta eri tilaisuuksissa.

Tutustu hyvin Kirjastoreitin ja Lukumetkan sisältöihin.

Vinkkaa aineistokattauksessasi myös pelejä ja e-kirjoja.

Ohjaa asiakkaita Oppimisen olohuoneeseen.

Tutustu keskustakirjasto Saaren studiotiloihin ja Digiverstaaseen.

Käy läpi Oulun kaupungin digituki-sivu ja tutustu digitukiverkoston toimijoihin.

Erilaisia digitaitoviikkoja vietetään sekä keväällä että syksyllä. Tutustu viikkojen tarjontaan!

5 JATKOSSA

Kirjasto digitalisoituu ja kasvattaa verkko-
läsnäoloaan vauhdilla muun maailman
mukana. Siksi on tärkeää panostaa sekä
henkilöstön että asiakkaiden digi- ja mediaosa-
miseen. Hyvän monilukutaidon vaatimukset kas-
tavat monimuotoistuvan median ja maailman
myötä, joten kirjaston on pysyttävä mukana täs-
sä kehityksessä. Mediakasvatustoiminnan tu-
lee olla osallistavaa, kohdennettua ja joustavaa,
jotta ne vastaavat erilaisten ryhmien tarpeisiin.
Kun suunnittelet toimintaa, kysy rohkeasti koh-
deryhmältäsi toiveita ja räätälöi sisältöjä heidän
tarpeidensa mukaan.

Kirjaston mediakasvattavien palveluiden kiinnos-
tavuutta ja toimivuutta seurataan erityisesti jär-
jestetyn toiminnan ja tapahtumien määrän sekä
osallistujien määrän kautta. Tilastointi on tär-
keässä roolissa tämän osa-alueen kehittämises-
sä. Myös kerätty palaute ja saadut kommentit
ovat merkittäviä. Jos jokin toiminta ei kerää osal-
listujia tai kiinnostusta, kehitetään sitä rohkeasti
toimivammaksi!

Jotta media- ja digitaitojen edistämistoiminta on
jatkuvaa ja toimivaa, suunnitelmaa tulee ylläpi-
tää. Mediataidot tulee pitää selkeänä tavoitteena

ja osana kirjaston palvelutarjontaa. Henkilös-
tön tulee olla ajan tasalla mediataitoja edistävis-
tä elementeistä kirjaston eri palveluissa. Siispä
tämäkin teos vaatii vuosittaisen tarkastuksen ja
tarvittaessa päivittämisen.

Jatkossa kirjaston kannattaa suunnata media-
kasvattavaa katsetaan esikkoperheisiin ja neu-
volayhteistyöhön. Tukemalla tulevien vanhempien
mediaosaamista tuetaan myös tulevien sukupol-
vien mediataitoja. Tutustu siis esimerkiksi Lue
lapselle -sisältöihin. Lisäksi on tärkeää kehittää
monikielisen ja maahanmuuttaneen väestön mo-
nilukutaidon tukemista. Hyvää lähtökohta on lisä-
tä tietoutta Monikielisestä kirjastosta.

Kirjaston käyttäjiä ovat kaikki – ainakin teoriassa.
Käytännön työssä kirjastolaisten tulee muistaa
käyttäjien moninaisuus. Kohtaamiset kirjastos-
sa keräävät usein hyvää palautetta. Meillä on siis
kaikki valmiudet kohdata kirjava käyttäjäkuntam-
me onnistuneesti jatkossakin.

Toivottavasti tämä opas on hyödyllinen ja auttaa
sinua työssäsi. Yhdessä voimme tehdä kirjastos-
ta entistä paremman paikan oppimiseen ja osal-
listumiseen!

LUE LISÄÄ

Alueellinen kehittämistehtävä Oulu (2024)
Digiosaaminen-kyselyn raportti https://kirjastosatavataan.fi/app/uploads/sites/21/2024/05/digiosaaminen-raportti_2024.pdf

Digi- ja väestötietovirasto (2023) Digitaitoraportti
<https://dvv.fi/digitaitoraportti>

DigiUp-hanke (n/a) Monikulttuuriset ohjaustaidot digituessa – ohjeistus <https://moniheli.fi/uutinen/digituki-monikulttuuriset-ohjaustaidot-ohjeistus/>

Faktabaari (n/a) Oppaat
<https://faktabaari.fi/edu/oppaat/>

ICME Project (2024) Inclusive and Creative Media Education ICME
<https://icmeproject.eu/suomeksi/>

Kaapelin Mediakeskus Oy & Yleisten kirjastojen digihanke (2020) Digiopastus asiakaspalveluna
https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/matbank/Digiopastus_asiakaspalveluna.pdf

Kopiraittila (n/a) <https://kopiraittila.fi/>

Lukulux (2020) Mielenkiintolahtoiset kirjastopalvelut <https://www.lukulux.fi/mielenkiintolahtoiset-kirjastopalvelut/>

Mannerheimin lastensuojeluliitto (2020) Media-
kasvatus <https://www.mll.fi/mediakasvatus/>

Mediakasvatusseura (2023) Opas mediataitojen ja kansalaisaktiivisuuden vahvistamiseen <https://mediakasvatus.fi/materiaali/opas-mediataitojen-ja-kansalaisaktiivisuuden-vahvistamiseen/>

Mediakasvatusseura (2022) Tutkimusmatka tulevaisuuden mediataitoihin -verkkokurssi
<https://mediakasvatusseura.teachable.com/p/tutkimusmatka-tulevaisuuden-mediataitoihin-verkkokurssi/>

Medialukutaito Suomessa (2025)
<https://medialukutaitosuomessa.fi/>

Oulun kaupunki (n/a) Digituki
<https://www.ouka.fi/digituki>

SeniorSurf-verkkosivusto (n/a)
<https://seniorsurf.fi/>

Uutismedian liitto (2024) Medialukutaidon aapinen <https://www.uutismediakasvatus.fi/materiaalit/medialukutaidon-aapinen/>

Vaara-kirjastot (2023) Aikuisten mediasivistyssuunnitelma https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/ancmt/Aikuisten_mediasivistyssuunnitelma.pdf

Yle (2019, päivitetty 2025) "Mitä tarkoittaa digilompakko, entä ICE-henkilö? Laaja digisanasto selittää selkeästi satoja arkisia sanoja" Yle Digitreenit <https://yle.fi/aihe/a/20-279499>

(Linkkien sisältö ja toimivuus tarkastettu 5/2025.)

